

מעדותו של יוסף מטלון על הסגירה לגטו בסלוניקי, יוון

מטלון, יוסף, יליד סלוניקי (Thessaloniki), יוון, 1922.

בשנת 1938 התגייס אחיו של העד לצבא יוון ולחם בחזית בשנת 1940 נגד איטליה. בשנת 1943 נכנס העד לגטו "ברון הירש" בסלוניקי. העד גורש יחד עם אחיו ואימו לאושוויץ-בירקנאו, לאחר שסירב לברוח מהטרנספורט בעזרת ידיד נוצרי. מאוחר יותר נשלח העד למחנה בודקי (Bodi), ממנו יצא לצעדת המוות למאוטהאוזן (Mauthausen) בינואר 1945. העד שוחרר במחנה אבנזה ע"י הצבא האמריקני, ופגש את אחיו. לאחר המלחמה חזר העד ליוון, נישא ועלה לארץ ישראל בשנת 1946 בספינת המעפילים "חביבה רייך".

נולדתי בשכונת הברון הירש. זו היתה שכונה שהיו בה בסביבות שלושת אלפים יהודים. וסגרו את כל השכונה. זו היתה שכונה גדולה.

ש. מה זאת אומרת סגרו?

ת. סגרו עם קרשים. עשו שלושה שערים. את השער השלישי אנחנו לא ידענו בשביל מה, אבל השניים ידענו שאנשים נכנסים ויוצאים. את השער השלישי, היות והשכונה הזאת קרובה לרכבת בכוונה תחילה, שהטרנספורטים יצאו לאחר מכן נודע לנו, שיצאו מהשער השלישי. כל הזמן הוא היה סגור השער הזה. שני השערים היו פתוחים. מה זה פתוחים - הגרמני היה שומר בחוץ והיהודי היה שומר בפנים. וזה היה סגור.

ש. איך בחרו מי ישמור?

ת. זאת שאלה טובה. ואולי למזלי הטוב, אני לא יודע. כמובן, היה לנו, כמו שאמרתי, בית ספר, והיו לנו שני בתי כנסת בשכונה הזאת. והיה ועד יהודים. מי שהיה קצת מלומד הוא היה בועד. החליטו להוציא כמה בחורים צעירים מהשכונה כדי שיעשו סדר.

ש. מי זה החליטו?

ת. הועד. אי אפשר לדעת, אני כרגע לא זוכר בדיוק. אני גם כן הייתי שומר עם כל הבחורים האלה מהשכונה.

ש. בתור שומר של הגטו.

ת. בדיוק.

ש. ספר לי, למשל, מה היתה ההרגשה שלך?

ת. מה התפקיד של הבחורים האלה - היה בא גרמני, כמובן באותו רגע שכבר שסגרו את הגטו, היה גרמני אחד שהיה אחראי על כל הגטו הזה. מהבחורים האלה שאנחנו היינו היה אחד כמו מנהל עבודה, ימח שמו וזכרו, הרגו אותו, לא ידענו שהוא בן אדם כל כך רע. הביאו אותו מבחוץ, הוא לא היה גר שם. כשמישהו מהקומנדטורה היה צריך לבוא לראות מה

אנחנו עושים, אז אנחנו היינו פותחים לו את הדלת, הוא נכנס, כמה רגעים לפני זה היה מודיע האחראי עלינו שכולם יכנסו לבתים, שלא יהיה אף אחד בחוץ.

ש. עוצר.

ת. בצהרים היו מביאים את האוכל, שלא יהיה ריב, כמו משטרה, אפשר להגיד.

ש. איך התייחסו אליכם היהודים?

ת. אנחנו עשינו את הסדר הזה.

ש. איך התייחסו אליכם? אמא שלך היתה שמחה שעשית את זה?

ת. לא רק זה. אנחנו נולדנו שם. השכנה, למשל, הרי היא גידלה אותי. אז באותו רגע שהשכנה הזאת ראתה משהו, היתה אומרת: פפו, תראה אם אתה יכול להביא ככה וככה. זה היה משפחה. מה עשו אחרי זה - אני לא יודע. אנחנו היינו מקבלים לחם עם תלושים. המקום הזה שהיינו צריכים לקחת ממנו אוכל היה מחוץ לגטו. אני הייתי מסתובב בין השכנים, לוקח את הכרטיסים שלהם, עולה על עגלה עם שני החברים. היה מותר לי לצאת, כי היה לי את האישור. הייתי הולך ומביא שני שקי לחם, ולכל אחד הייתי נותן לו את המנה שלו. כי היינו שכנים עם הלב, לא כאילו עושים את העבודה ולא אכפת מהשני. זה מה שאנחנו עשינו.

ש. כמה אנשים הייתם במשטרה?

ת. היינו בסביבה עשרה, חמישה עשר בחורים צעירים, ודאגנו שיהיה בסדר.

ש. מה היה האינטראקציה ביניכם ובין הגרמנים?

ת. אנחנו בכלל לא דיברנו אתם. היה מנהל אחד שהוא דיבר גרמנית. הוא היה מקבל את ההוראות מהם והיה נותן לנו את ההוראות. אני זוכר יום אחד, בדיוק מה עשינו אני לא זוכר, כנראה שלא היינו בסדר. נתן לנו עונש שעה שלמה לעמוד ליד הקיר ולהסתכל על השעון. ככה לעמוד ולהסתכל, שעה שלמה. זה אני לא יכול לשכוח. היו דברים פיקנטים כאלה שאי אפשר לשכוח.

יום אחד תפסו את אחי. הוא היה עובד ברכבת בפחם. תפסו אותו כשהטלאי היה לו מתחת למעיל. כשהוא נכנס לגטו הגרמני ראה שהוא בלי הטלאי הצהוב. הכניס אותו לבית סוהר.

ש. באיזו שנה, ב-1943?

ת. זה היה בפברואר 1943.

מקור: ארכיון יד ושם 10414-0.3